

dr hab. Paweł Paluch
Akademia Muzyczna w Krakowie
ul. Św. Tomasza 43
31-027 Kraków
Dziedzina: sztuki muzyczne
Dyscyplina artystyczna: instrumentalistyka

Kraków 01.07.2018

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

Zleceniodawca opinii:

Akademia Muzyczna w Gdańsku, Wydział Instrumentalny; zlecenie podjęte na podstawie pisma Dziekana, prof. dr hab. Elżbiety Rosińskiej z dnia 28.05.2018 r.

Dotyczy:

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Gdańsku z dnia 26 września 2016 roku, w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego mgr. **Marka Stawniaka** w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka.

Temat pracy doktorskiej: *Polska współczesna muzyka akordeonowa w twórczości Mikołaja Majkusiaka i Krzysztofa Naklickiego.*

Podstawowe dane o Kandydacie

Pan Marek Stawniak urodził się 23 września 1984 roku w Stargardzie Szczecińskim. W roku 2008 ukończył z wyróżnieniem studia magisterskie na kierunku instrumentalistyka, w Akademii Muzycznej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu – filia w Szczecinie w klasie akordeonu dr. hab. Jerzego Siemaka. Za najlepszy dyplom w dziedzinie sztuk muzycznych otrzymał w tym samym roku Nagrodę Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego. Jako wykonawca jest laureatem nagród uzyskanych na konkursach, w tym również prestiżowych o skali międzynarodowej, w których uczestniczył po ukończeniu studiów. Zdobył: I nagrodę na VII Międzynarodowym Konkursie Akordeonowym w Le Mont-Dore we Francji, III nagrodę w IV Międzynarodowym Konkursie Instrumentów Narodowych w Permie w Rosji a także wyróżnienie na VI Ogólnopolskim Festiwalu Muzyki Akordeonowej w Solcu-Zdroju. Do innych otrzymanych przez niego nagród i wyróżnień należą m.in., Stypendium Rektora Akademii Muzycznej w Gdańsku dla najlepszych doktorantów (w roku 2016), Stypendium Rektora Akademii Muzycznej w Poznaniu – filia w Szczecinie (w roku akademickim 2007/2008) za bardzo dobre wyniki w nauce a także w roku 2018 Nagroda Prezydenta Miasta Stargard Szczeciński dla stargardzkich artystów, twórców i animatorów kultury. Swoje kwalifikacje artystyczne i pedagogiczne podwyższał

biorąc udział w organizowanych w kraju kursach mistrzowskich, prowadzonych przez znanych wykładowców z Polski i z zagranicy.

Od 2010 r. Kandydat jest zatrudniony w Akademii Sztuki w Szczecinie, na stanowisku asystenta w klasie akordeonu. Swoją pracą dydaktyczną na uczelni, współpracując z dr. hab. Jerzym Siemakiem, przyczynił się do szeregu sukcesów studentów w postaci zdobytych przez nich nagród na konkursach w kraju (głównie w kategoriach kameralnych) i za granicą (we Włoszech – jedna z głównych nagród w kategorii solowej).

Koncertował jako solista i kameralista w Polsce, Francji i Niemczech. Z przedstawionej dokumentacji wynika, że po ukończeniu studiów brał udział w 24 koncertach – 20 krajowych i 4 zagranicznych, w tym 12 solowych i tej samej ilości kameralnych, prezentując podczas występów program o szerokim spektrum stylistycznym – od transkrypcji utworów barokowych do współczesnych oryginalnych kompozycji akordeonowych.

Od r. 2009 Pan mgr Marek Stawniak pracuje jako nauczyciel akordeonu w dwóch szkołach: Państwowej Szkole Muzycznej w Myśliborzu oraz Pyrzyckiej Szkole Muzycznej. Jego uczniowie są laureatami konkursów i przesłuchań o zasięgu regionalnym i ogólnopolskim. Do jego innych osiągnięć można zaliczyć też organizację w Pyrzyckiej Szkole Muzycznej pięciu edycji Zachodniopomorskiego Konkursu Akordeonowego. Jest też zapraszany do prowadzenia warsztatów akordeonowych dla uczniów szkół muzycznych jak również do czynnego uczestnictwa w sesjach naukowych. W maju 2018 r. brał udział m.in. jako prelegent w II Studenckiej Sesji Naukowej pt. *Akordeonista-Kompozytor*, zorganizowanej przez Koło Naukowe Akordeonistów działające przy Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku. Te ostatnie wymienione fakty mogą świadczyć o coraz większym docenianiu potencjału Doktoranta nie tylko w sferze artystycznej, ale także pedagogicznej i naukowej.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska Pana mgr. **Marka Stawniaka** *Polska współczesna muzyka akordeonowa w twórczości Mikołaja Majkusiaka i Krzysztofa Naklickiego* została napisana pod kierunkiem promotora, prof. dr hab. Elżbiety Rosińskiej i promotora pomocniczego, dr Moniki Karwaszewskiej. Składa się z dzieła artystycznego, zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz opisu, stanowiących łącznie pracę pod w/w tytułem.

Dzieło artystyczne

Dzieło artystyczne składa się z pięciu kompozycji autorstwa dwóch polskich kompozytorów-akordeonistów, których nazwiska występują w temacie pracy, czyli: Mikołaja Majkusiaka i Krzysztofa Naklickiego. Wybór dzieł tych właśnie współczesnych twórców polskiej literatury akordeonowej Kandydat uzasadnia zaobserwowaną przez niego stale rosnącą popularnością ich twórczości w środowisku akordeonowym. „*Myślał również – jak pisze we wstępie pracy – o wzbogaceniu literatury instrumentu o nowe kompozycje. W rezultacie złożonego zamówienia powstały solowe utwory akordeonowe: „Dyad” i „Take Seven”, zarejestrowane na płycie CD*”. Fakt, że dzięki inicjatywie Doktoranta zostały napisane przez znanych kompozytorów nowe utwory, jest już wartością samą w sobie, ponieważ w ten sposób w polskiej profesjonalnej literaturze akordeonowej pojawiły się dwie nowe interesujące pozycje wykonawcze.

Kolejność kompozycji zarejestrowanych na płycie, stanowiących dzieło artystyczne, przedstawia się następująco:

Mikołaj Majkusiak – *Dyad* na akordeon solo

Krzysztof Naklicki – *Take Seven* na akordeon solo

Mikołaj Majkusiak – *Kaprys nr 2* na akordeon solo
Krzysztof Naklicki – *Trzy szkice* na skrzypce i akordeon
Mikołaj Majkusiak – *Rhythms of doubt* na wiolonczelę i akordeon
Nagrania dokonano w Centrum Przemysłów Kreatywnych Akademii Sztuki w Szczecinie w 2017 roku.

Po wysłuchaniu utrwalonych na płycie nagrań można stwierdzić, że przedstawione dzieło artystyczne świadczy o dojrzałości artystycznej Doktoranta, o jego możliwościach instrumentalnych, kolorystycznych i ekspresyjnych, umiejętnościach budowania muzycznej narracji oraz inspirowania innych współwykonawców w tym zakresie. Interpretacja poszczególnych utworów jawi się jako bardzo przekonująca, przemyślana, wynikająca ze szczególnej znajomości budowy formalnej wszystkich kompozycji (co również potwierdza opis dzieła artystycznego). Jako instrumentalista Pan mgr Marek Stawniak wykazuje także duże umiejętności warsztatowe, m.in. umiejętnie wykorzystuje w poszczególnych utworach w zależności od potrzeb różne rodzaje techniki akordeonowej. Dysponuje także pięknym dźwiękiem i w sposób niezwykle przemyślany operuje artykulacją, która jest u niego też zawsze czytelna podczas wykonywania szybkich przebiegów figuracyjnych we wszystkich rejestrach i na wszystkich manualach instrumentu. Ogólnie w całym dziele artystycznym Pan Marek Stawniak prezentuje się jako profesjonalny instrumentalista, akordeonista obdarzony błyskotliwą techniką palcową i znakomitą techniką miechową, oraz kameralista potrafiący wnikać w niełatwą konstrukcyjnie strukturę wykonywanych kompozycji.

W związku z tym, że Doktorant jest pierwszym wykonawcą dwóch utworów solowych, które powstały z jego inicjatywy, czyli *Dyad* Majkusiaka i *Take Seven* Naklickiego, trzeba podkreślić, że utrwalone na płycie nagrania tych kompozycji ze względu na wysoką jakość ich wykonania mogą stanowić w tym zakresie pewien wzorzec, zarówno w aspekcie technicznym jak i interpretacyjnym. Należy tutaj w szczególności docenić to, że pomimo panującego w obydwu dziełach redukcjonizmu materiału muzycznego, jako głównej koncepcji twórczej, połączonego z drugiej strony z wysokim poziomem wymagań technicznych, co w sumie nie ułatwia pracy w zakresie opracowywania koncepcji wykonawczych, Pan Marek Stawniak poradził sobie w tym kontekście (podobnie zresztą jak w innych nagranych na płycie kompozycjach) znakomicie. Dzięki zastosowanym różnym środkom interpretacyjnym oraz wysokiemu poziomowi umiejętności wirtuozowskich sprawił, że obydwa utwory są bardzo interesujące dla słuchacza.

Wykonania pozostałych kompozycji wchodzących w skład dzieła artystycznego, nagrane jako kolejne na płycie, a więc: Mikołaja Majkusiaka *Kaprys nr 2* na akordeon solo, Krzysztofa Naklickiego *Trzy szkice* na skrzypce i akordeon oraz Mikołaja Majkusiaka *Rhythms of doubt* na wiolonczelę i akordeon, można również ocenić wysoko, wpisując je na listę najlepszych interpretacji tych utworów.

W pierwszym z nich (Majkusiaka *Kaprysie nr 2*) godne zauważenia są wysokie umiejętności Doktoranta w zakresie wykonywania szybkich repetycji, przebiegów figuracyjnych (w bardzo wyrównanej artykulacji i pulsie) jak również prowadzenia wielu planów brzmieniowych, zarówno na manuale dyskantowym jak i melodycznym. Jest to również jedna z tych kompozycji, w których Pan Marek Stawniak połączył wirtuozerię z uzyskaniem pięknej kolorystyki brzmienia akordeonu.

W 3-częściowych kompozycjach kameralnych, czyli Naklickiego *Trzech szkicach* oraz Majkusiaka *Rhythms of doubt*, warta podkreślenia jest przede wszystkim znakomita współpraca członków obydwu duetów (akordeonowo-skrzypcowego i akordeonowo-wiolonczelowego) we wspólnym kreowaniu dzieła artystycznego.

Opis dzieła artystycznego

Opis składa się ze wstępu, trzech rozdziałów, zakończenia oraz bibliografii. Jego dopełnienie stanowią aneksy zawierające spis wszystkich kompozycji Mikołaja Majkusiaka i Krzysztofa Naklickiego, przykładów nutowych, tabel oraz streszczenie w języku polskim i angielskim.

W pierwszym rozdziale Autor w skondensowany sposób przedstawia rozwój akordeonistyki na świecie i w Polsce. Najszerzej tutaj opisuje, jak wyglądało to w naszym kraju, głównie po II wojnie światowej, ukazując m.in. drogę akordeonu do szkolnictwa wyższego, wspominając przy tym w paru zdaniach też osobę profesora Włodzimierza Lecha Puchnowskiego i jego zasługi w tym zakresie. Najwięcej miejsca w tej części pracy poświęca znanym osobowościom polskiej twórczości akordeonowej, takim jak: Zbigniew Bargielski, Bogdan Dowłasz, Andrzej Krzanowski, Krzysztof Olczak, Bogdan Precz i Bronisław Kazimierz Przybylski, starając się pokrótce ukazać znaczenie ich dokonań twórczych dla rozwoju profesjonalnej literatury na akordeon.

Drugi rozdział poświęcony jest sylwetkom twórczym Mikołaja Majkusiaka i Krzysztofa Naklickiego. Oparty jest na wywiadach przeprowadzonych z obydwoma kompozytorami, którzy tutaj sami dość szeroko odnoszą się do swojej własnej twórczości. Nie brakuje też w tym kontekście komentarzy i wniosków samego Autora. Można odnaleźć też tutaj opis ważniejszych kompozycji obydwu twórców, a szczególnie utworów akordeonowych.

Najobszerniejszą i zasadniczą część dysertacji stanowi jej trzeci rozdział. Autor dokonuje w nim szczegółowej analizy utworów wchodzących w skład dzieła artystycznego pod względem formy oraz zastosowanych technik kompozytorskich a także stylistyki nagranych na płycie kompozycji. Wskazuje też na źródła inspiracji utworami oraz formami muzycznymi (w tym również tanecznymi) różnych epok i gatunków a także folklorem. Jako konkretne przykłady w tym zakresie podaje m.in.: standard jazzowy *Take Five* P. Desmonda nagrany przez kwartet Dave'a Brubeck'a na płycie *Time Out* z 1959 r., który był inspiracją dla powstania utworu *Take Seven* Naklickiego, czy jedną z melodii pochodzącą z bogatego folkloru kaszubskiego, którą wykorzystał Majkusiak pisząc swój *Kaprys nr 2*. We wspomnianej wcześniej kompozycji *Take Seven* Naklickiego Autor wskazuje również na dostrzegalne w niektórych jej fragmentach inspiracje rytmiką jednego z tańców latynoamerykańskich, jakim jest Tango-Milonga. Dopełnieniem treści czysto analitycznych są uwagi interpretacyjno-wykonawcze, w tym własne propozycje Autora odnośnie rozwiązań w tym zakresie, dotyczące zarówno wykonania utworów solowych jak i współpracy kameralnej. Treść tego rozdziału, obejmująca ponad 50 stron, została bogato zilustrowana licznymi przykładami nutowymi oraz tabelami, których jest tutaj w sumie 45. Ogólnie Doktorant wykazuje się tutaj dużą wiedzą teoretyczną, dotyczącą stylów i kierunków w muzyce. W umiejętny sposób korzysta również ze źródeł wyszczególnionych w bibliografii, zamieszczając we właściwych miejscach odpowiednie cytaty.

W dysertacji zachowane są właściwe proporcje między tekstem autorskim, cytatami a przykładami nutowymi.

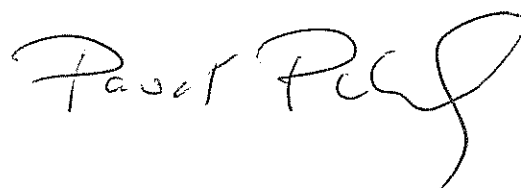
Cała praca doktorska – zarówno dzieło artystyczne jak i jego opis, może stanowić zachętę do dalszych pogłębionych badań w zakresie podjętej tutaj problematyki jak i do większego zainteresowania wśród wykonawców współczesną polską twórczością akordeonową, a zwłaszcza kompozycjami Mikołaja Majkusiaka i Krzysztofa Naklickiego.

Obowiązkiem recenzenta jest zauważyć, że podczas pisania pracy Autor nie ustrzegł się drobnych błędów stylistycznych, literówek i innych mankamentów natury redakcyjnej, co nie umniejsza jednak w żaden sposób jej jakości pod względem merytorycznym.

Konkluzja

Stwierdzam, że wysoki poziom wykonawczy przedstawionego dzieła artystycznego oraz badawczo-naukowy charakter jego opisu swoją formą i treścią stanowią wkład w rozwój dyscypliny artystycznej instrumentalistyka. Uważam, że Doktorant wykazał się głęboką wiedzą teoretyczną oraz wysokimi umiejętnościami w zakresie prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej. Bez zastrzeżeń spełnił wymagania art.13 ust.1 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku. **Z prawdziwą przyjemnością przyjmuję pracę doktorską Pana mgr. Marka Stawniaka i wnioskuję o dopuszczenie jej do publicznej obrony.**

dr hab. Paweł Paluch

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Paweł Paluch', written in a cursive style.